

ОРИГІНАЛЬНІ СТАТТІ

УДК 613.6(477):001.5

<https://doi.org/10.33573/ujoh2022.02.083>

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ, РАТИФІКОВАНИХ УКРАЇНОЮ, ДО НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ЗНИЖЕННЯ РИЗИКУ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ І ВИРОБНИЧОГО ТРАВМАТИЗМУ

Нагорна А. М., Огородник А. М.

Державна установа «Інститут медицини праці імені Ю. І. Кундієва
Національної академії медичних наук України», м. Київ

Вступ. Після підписання Угоди про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом (ЄС) Україна вживає значних зусиль для імплементації міжнародних рекомендацій і стандартів з безпеки та здоров'я на роботі. У 2018 році Кабінетом Міністрів України затверджено Концепцію реформування системи управління охороною праці в Україні, яка створює підґрунтя для реформування та приведення у відповідність національної системи безпеки та гігієни праці (БПП) до стандартів ЄС та Міжнародної організації праці (МОП). Крім цього, Директиви ЄС з БПП, такі як 2009/104/ЄС (2009 р.), 89/656/ЄЕС (1989 р.), 89/654/ЄЕС (1989 р.), 89/391/ЄС (1989 р.) та 92/57/ЄЕС (1992 р.), закріплені в чинній нормативно-правовій базі через накази Міністерства соціальної політики України. Однак високі показники нещасних випадків на роботі та професійних захворювань вказують на те, що в Україні ще багато належить зробити, коли йдеться про запобігання професійним ризикам та сприянню безпеці, здоров'ю та добробуту працівників.

Мета дослідження – аналіз та визначення стану імплементації міжнародних Конвенцій та Рекомендацій МОП, Директив ЄС щодо зниження ризику розвитку професійних захворювань і виробничого травматизму.

Матеріали та методи дослідження. Проаналізовані міжнародні та вітчизняні нормативно-правові акти, що регулюють ризики виникнення професійних захворювань і виробничого травматизму в Україні.

Результати. Розглянуті питання імплементації міжнародних стандартів, ратифікованих Україною, до національного законодавства у сфері БПП, а саме зниження ризику розвитку професійних захворювань і виробничого травматизму. Україною ратифіковані Конвенції ЄС у сфері БПП, такі як Конвенція № 155 «Про безпеку й гігієну праці та виробниче середовище» (1981 р.) та Протокол 2002 року до Конвенції № 155, Конвенція № 150 «Про адміністрацію праці: роль, функції та організація» (1978 р.), Конвенція № 160 «Про статистику праці» (1985 р.), Конвенція № 161 «Про служби гігієни праці» (1985 р.). Однак Україною не ратифікована базова Конвенція МОП № 187 про основи, які сприяють БПП, і відповідна Рекомендація № 197. Директиви МОП імplementовано до національного законодавства у вигляді наказів Міністерства соціальної політики України. Так, з метою імплементації положень Директиви 89/391/ЄЕС Державною службою України з питань праці розроблено проект Закону України «Про основи законодавства України з безпеки та гігієни праці». На основі положень Директиви 89/654/ЄЕС розроблено проект наказу «Про затвердження Мінімальних вимог щодо охорони здоров'я і безпеки у робочих зонах». У процесі погодження проекту наказу заінтересованими сторонами визначено, що імплементація Директиви 89/654/ЄЕС можлива виключно після повного впровадження в національне законодавство Директиви 89/391/ЄЕС, оскільки вона є першою окремою Директивою в значенні частини 1 ст. 16 Директиви 89/391/ЄЕС. Директиву 2009/104/ЄС імplementовано в національне законодавство у вигляді наказу «Про затвердження Вимог безпеки та захисту здоров'я під час використання виробничого обладнання працівниками», Директиву 89/656/ЄЕС – у вигляді наказу «Про затвердження Мінімальних вимог безпеки і охорони здоров'я при використанні працівниками засобів індивідуального захисту на робочому місці», Директиву 92/57/ЄЕС – у вигляді наказу «Про затвердження Мінімальних вимог з охорони праці на тимчасових або мобільних будівельних майданчиках»

Висновки. 1. Впровадження положень основних міжнародних нормативно-правових актів у сфері безпеки праці, зокрема, Конвенцій, Рекомендацій МОП та Директив ЄС, у національній правовій системі є необхідним для дієвого регулювання відносин щодо зменшення ризику розвитку професійних захворювань та виробничого травматизму. 2. Сьогодні є необхідним запровадження принципу відповідальності роботодавців за забезпечення безпеки та здоров'я працівників у всіх аспектах, пов'язаних з роботою, у тому числі щодо запобігання професійним ризикам,

їх оцінювання, консультацій з працівниками та участі працівників, нагляду за здоров'ям, інформування, а також забезпечення необхідної організації та засобів з суворим дотриманням послідовних та ієрархічних загальних принципів запобігання. 3. Забезпечення поширення сфери дії національного законодавства з БГП на всі галузі діяльності приватного, державного, кооперативного та соціального секторів, а також на всіх роботодавців і працівників за винятком певних особливих галузей державної служби та домашніх працівників; узгодження української системи інспекції праці з міжнародними трудовими нормами та передовою практикою, зокрема, з конвенціями МОП «Про інспекцію праці у промисловості й торгівлі» 1947 р. № 81 і «Про інспекцію праці в сільському господарстві» 1969 р. № 129. 4. Поліпшення умов праці в Україні фактично потребує наявності не тільки досконалої та сучасної правової бази, а й системи, яка забезпечує застосування й дотримання нормативних актів.

Ключові слова: професійні захворювання, виробничий травматизм, нещасні випадки, імплементація, ратифікація, Конвенції, Директиви, Рекомендації, законодавство України, Міжнародна організація праці

Вступ

Захист життя та здоров'я працівника є одним з ключових стандартів у правотворчій діяльності Міжнародної організації праці (МОП). У преамбулі Статуту МОП 1919 року серед завдань організації визначено захист працівників від хвороб, професійних захворювань і нещасних випадків на виробництві, а згідно з п. 9 розділу III Філадельфійської декларації, МОП прийняла на себе зобов'язання сприяти прийняттю країнами світу програм з метою забезпечення необхідного захисту життя й здоров'я трудящих усіх професій.

Одним з головних правових засобів регулювання безпечних умов праці є акти, прийняті МОП. Україною були ратифіковані понад 60 Конвенцій МОП, з них близько 30 віднесені до забезпечення гідних умов праці. З усієї кількості Конвенцій, ратифікованих Україною, значна кількість стосується питань створення безпечних умов і охорони праці на роботах зі шкідливими та небезпечними умовами праці, захисту здоров'я й життя працівників, зайнятих на підприємствах зі шкідливими та небезпечними умовами праці. До вказаних актів входить велика кількість Рекомендацій і Директив Європейського Союзу (ЄС), що регулюють оцінку професійних ризиків і небезпек, розвиток національного законодавства у сфері охорони праці, включаючи інформування, консультації та підготовку працівників [1, 2].

Враховуючи, що одним з основних стратегічних напрямів зовнішньої політики України є інтеграція до ЄС, гармонізація національного законодавства з безпеки та гігієни праці (БГП) набуває більшої актуальності.

Мета дослідження — аналіз та визначення стану імплементації міжнародних Конвенцій та Рекомендацій МОП, Директив ЄС щодо зниження ризику розвитку професійних захворювань та виробничого травматизму.

Матеріали та методи дослідження

Проаналізовано міжнародні нормативно-правові акти, що регулюють професійні захворювання та виробничий травматизм в Україні. Докладно розглянуто документи МОП та Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) у сфері охорони праці: Конвенція № 155 «Про безпеку й гігієну праці та виробниче середовище» (1981 р.) та Протокол 2002 року до Конвенції № 155, Конвенція № 150 «Про адміністрацію праці: роль, функції та організація» (1978 р.), Конвенція № 160 «Про статистику праці» (1985 р.), Конвенція № 161 «Про служби гігієни праці» (1985 р.), Конвенція № 187 «Про основи, що сприяють безпеці та гігієні праці» (2006 р.) та відповідна Рекомендація № 197 (2006 р.), Директиви ЄС: 89/391/ЄС (1989 р.), 89/656/ЄЕС (1989 р.), 2009/104/ЄС (2009 р.), 89/654/ЄЕС (1989 р.), 92/57/ЄЕС (1992 р.), 90/270/ЄЕС (1990 р.), 92/104/ЄЕС (1992 р.), 92/91/ЄЕС (1992 р.), 92/58/ЄЕС (1992 р.), 91/533/ЄЕС (1991 р.), 2003/88/ЄЕС (2003 р.).

Результати дослідження та їх обговорення

Наслідки виробничого травматизму та професійних захворювань спонукали розробників політик усього світу вживати заходів для заохочення покращання стану безпеки та охорони здоров'я працівників і запобігання настанню таких випадків і захворювань. У результаті, міжнародними організаціями — Організацією Об'єднаних Націй (ООН), МОП, ВООЗ — розроблено міжнародні керівні принципи, норми та стандарти у формі міжнародних договорів, конвенцій, рекомендацій і директив, реалізація яких сприяє поліпшенню здоров'я та безпеки праці й, як наслідок, зниженню числа виробничого травматизму та професійних захворювань [3].

Україна має адаптувати національне законодавство з БГП до вимог МОП та директив ЄС. Стан

імплементатії міжнародних стандартів, ратифікованих Україною, відображено в таблицях 1–3.

Однією з базових конвенцій МОП у галузі БГП є Конвенція «Про безпеку та гігієну праці та

виробниче середовище» 1981 року № 155 [4], яку ратифіковано Законом України від 02.11.2011 № 3988-VI [5], що визначає засади національної політики та заходи на національному й виробничому

Таблиця 1

**Директиви Європейського Парламенту та Ради,
основні положення яких враховано в національному законодавстві**

Найменування	Наказ Міністерства соціальної політики України
Директива 2009/104/ЄС від 16.09.2009	«Про затвердження Вимог безпеки та захисту здоров'я під час використання виробничого обладнання працівниками» від 28.12.2017 № 2072
Директива 92/57/ЄС від 24.06.1992	«Про затвердження Мінімальних вимог з охорони праці на тимчасових або мобільних будівельних майданчиках» від 23.06.2017 № 1050
Директива 89/656/ЄС від 30.11.1989	«Про затвердження Мінімальних вимог безпеки і охорони здоров'я при використанні працівниками засобів індивідуального захисту на робочому місці» від 29.11.2018 № 1804
Директива 90/270/ЄС від 29.05.1990	«Про затвердження Вимог безпеки та захисту здоров'я під час роботи з екранними пристроями» від 14.02.2018 № 207
Директива 92/104/ЄС від 03.12.1992	«Про затвердження Вимог безпеки та захисту здоров'я працівників видобувних підприємств з підземним і відкритим способами видобування» від 02.07.2018 № 943

Таблиця 2

**Директиви Європейського Парламенту та Ради,
які мають бути імплементовані в національне законодавство**

Найменування	Наказ Міністерства соціальної політики України
Директива 89/391/ЄС від 12.06.1989	Про впровадження заходів для заохочення вдосконалення у сфері безпеки і охорони здоров'я працівників під час роботи
Директива 92/91/ЄС від 03.11.1992	Про мінімальні вимоги для поліпшення безпеки та охорони здоров'я працівників у видобувних галузях, що використовують буріння
Директива 89/654/ЄС від 30.11.1989	Про мінімальні вимоги стосовно безпеки і охорони здоров'я на робочому місці
Директива 92/58/ЄС від 24.06.1992	Про мінімальні вимоги до забезпечення позначень безпеки та/або гігієни на робочому місці
Директива 91/533/ЄС від 14.10.1991	Про обов'язок роботодавця інформувати працівників про умови, що застосовуються до трудового договору чи трудових відносин
Директива 2003/88/ЄС від 04.11.2003	Про деякі аспекти організації робочого часу

Таблиця 3

Конвенції Міжнародної організації праці, які ратифіковані Україною

Конвенція	Зміст
Конвенція від 22.06.1981 № 155 та Протокол 2002 року до Конвенції № 155	Про безпеку й гігієну праці та виробниче середовище, ратифіковано Законом України від 02.11.2011 № 3988-VI
Конвенція від 26.06.1978 № 150	Про адміністрацію праці: роль, функції та організація, ратифіковано Законом України від 01.07.2004 № 1967-IV
Конвенція від 25.06.1985 № 160	Про статистику праці, ратифіковано Указом Президії Верховної Ради УРСР від 03.05.1990 № 9158-XI
Конвенція від 26.06.1985 № 161	Про служби гігієни праці, ратифіковано Законом України від 10.03.2010 № 1954-VI
Конвенція від 15.06.2006 № 187 та відповідна Рекомендація від 15.06.2006 № 197	Про основи, що сприяють безпеці та гігієні праці, не ратифіковано Україною

рівнях, які спрямовані на збереження життя й здоров'я працівників, з метою запобігати нещасним випадкам і завданню шкоди здоров'ю, що виникають унаслідок роботи, мінімізуючи причини небезпек, притаманних виробничому середовищу (ст. 4 Конвенції). Компетентний орган забезпечує встановлення й застосування процедур повідомлення про нещасні випадки на виробництві й професійні захворювання роботодавцями; проведення розслідувань нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань (ст. 11 Конвенції).

Згідно зі статтями 16 і 18 Конвенції № 155 [4], роботодавець забезпечує безпечність робочих місць, механізмів, обладнання та процесів, які перебувають під його контролем, і відсутність загрози здоров'ю з їхнього боку; надає у випадках, коли це є необхідним, відповідні захисні одяг і засоби для недопущення виникнення нещасних випадків або шкідливих наслідків для здоров'я; передбачає заходи для вирішення питань, пов'язаних з виникненням аварійних ситуацій і нещасних випадків на виробництві.

Протокол 2002 року до Конвенції № 155 [6] деталізує питання системи реєстрації та повідомлення про нещасні випадки на виробництві, професійні захворювання та аварії, а також встановлює вимоги щодо ведення національної статистики зі згаданих питань. Важливим стандартом є необхідність передбачення відповідальності роботодавця за переслідування працівника, який повідомив про нещасний випадок на виробництві, професійне захворювання чи аварію.

У Конвенції МОП 1978 року № 150 «Про адміністрацію праці: роль, функції та організація» [7] (ратифіковано Законом України від 01.07.2004 № 1967-IV [8]) визначено основні засади організації праці та передбачено обов'язок кожного члена щодо забезпечення в спосіб, що відповідає національним умовам, організації та ефективного функціонування на своїй території системи адміністрації праці, функції та обов'язки якої скоординовані належним чином, а також здійснення заходів, що відповідають національним умовам, для забезпечення в межах системи адміністрації праці, консультацій, співробітництва та переговорів між органами державної влади та найбільш представницькими організаціями роботодавців і працівників.

У Конвенції МОП 1985 року № 160 «Про статистику праці» [9] (ратифіковано Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 03.05.1990 № 9158-XI [10]) наведено загальні міжнародні вимоги та рекомендації щодо всіх основних напрямів статистичного висвітлювання ринку праці. Конвенція забезпечує загальні підходи для однакового розуміння та тлумачення всіма країнами визначення найважливіших статистичних показників з праці [11].

Конвенцією МОП 1985 року № 161 «Про служби гігієни праці» [12] (ратифіковано Законом України від 10.03.2010 № 1954-VI [13]) на служби гігієни праці покладено профілактичні функції та відповідальність за консультування роботодавця, працівників та їхніх представників з питань вимог щодо створення й підтримання безпечного та здорового виробничого середовища, яке сприятиме оптимальному фізичному й психічному здоров'ю у зв'язку з трудовою діяльністю.

Однак Україною не ратифікована базова Конвенція МОП № 187 про основи, які сприяють безпеці та гігієні праці [14], і відповідна Рекомендація № 197 [15]. Згідно з Конвенцією № 187, кожна держава-учасниця зобов'язана постійно удосконалювати БГП з метою попередження випадків виробничого травматизму, професійних захворювань і смерті робітників на виробництві шляхом розроблення національної політики, системи і програми БГП, що приймаються на базі проведених консультацій з найбільшими представницькими організаціями роботодавців і працівників, і повинна враховувати принципи, що закладені в актах МОП і стосуються основ, які сприяють БГП (ст. 2). У Додатку до Рекомендації № 197 наводиться перелік актів МОП, що стосуються основ, які сприяють БГП.

В Україні при розробці Національного переліку професійних захворювань та їх реєстрації взята до уваги Рекомендація 2002 року № 194 «Про перелік професійних захворювань, повідомлення про нещасні випадки на виробництві й професійні захворювання та їх реєстрацію», що додається до Конвенції [16].

З метою вдосконалення системи управління охороною праці в 2018 році розпорядженням Кабінету Міністрів України № 989-р схвалена Концепція реформування системи управління охороною праці в Україні [17], в якій визначено принципи, напрями та завдання системи організації БГП з врахуванням ризикоорієнтованого підходу для забезпечення впровадження стандартів ЄС. Концептуальними

заходами передбачено перехід від політики реагування на небезпечні випадки на виробництві до політики профілактики. Основою реформування є норми Директиви № 89/391/ЄЕС [18] щодо запровадження заходів для заохочення вдосконалення у сфері безпеки та охорони здоров'я працівників під час роботи, які визначають загальні принципи формування системи (запобігання ризикам, оцінювання тих, які неможливо уникнути; усунення ризиків тощо) [19].

Директива 89/391/ЄЕС Ради Європейських співтовариств «Про запровадження заходів, що сприяють поліпшенню безпеки і гігієни праці працівників на виробництві» (1989 р.) [18] визначає принципи запобігання професійним ризикам, безпеки та охорони здоров'я, усунення факторів ризику й нещасних випадків, практики інформування, навчання, консультацій і забезпечення участі працівників.

З метою імплементації положень Директиви 89/391/ЄЕС Державною службою України з питань праці (Держпраці) розроблено проєкт Закону України «Про основи законодавства України з безпеки та гігієни праці» [20], що впроваджує ризик-орієнтований підхід у сфері БГП. Законопроект включає всі норми, передбачені Директивою 89/391/ЄЕС, що спрямовані на забезпечення права людини на належні, безпечні та здорові умови праці, і запроваджує на законодавчому рівні принципи ризик-орієнтованого підходу у сфері БГП. У ньому визначено правові, організаційні, економічні та соціальні засади функціонування національної системи запобігання виробничим ризикам, заснованої на запровадженні заходів, покликаних заохочувати до покращання безпеки, охорони здоров'я та збереження життя працівників на роботі.

Директива 89/654/ЄЕС про введення заходів, що сприяють поліпшенню БГП працівників на виробництві [21]. Держпраці розроблено проєкт наказу Міністерства соціальної політики України (Мінсоцполітики) «Про затвердження Мінімальних вимог щодо охорони здоров'я і безпеки у робочих зонах» [22]. Відповідно до наказу роботодавець зобов'язаний проводити дослідження умов праці в робочих зонах і на робочих місцях з метою оцінки стану БГП працівників і його покращання; вживати необхідних заходів для попередження та усунення виявлених за результатами дослідження умов праці ризиків з урахуванням їхнього додаткового та/або

спільного впливу; у разі виникнення на території підприємства нещасних випадків роботодавець повинен вжити термінових заходів для евакуації працівників, надання домедичної допомоги потерпілим, локалізації й ліквідації аварії або пожежі, усунення їхніх наслідків, за необхідності залучити зовнішні служби невідкладної медичної допомоги, професійні аварійно-рятувальні служби, підрозділи пожежної охорони.

У процесі погодження проєкту наказу зацікавленими сторонами визначено, що імплементація Директиви 89/654/ЄЕС можлива виключно після повного впровадження в національне законодавство Директиви 89/391/ЄЕС, оскільки вона є першою окремою Директивою в значенні частини 1 статті 16 Директиви 89/391/ЄЕС.

Директива 2009/104/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 16 вересня 2009 року [23] стосується мінімальних вимог безпеки та охорони здоров'я для використання робочого обладнання працівниками на роботі (друга окрема Директива в значенні статті 16 (1) Директиви 89/391/ЄЕС). Метою розроблення плану імплементації є запровадження заходів щодо сприяння поліпшенню охорони праці, а також запобігання нещасним випадкам і травматизму, що виникають внаслідок виробничої діяльності під час використання робочого обладнання.

Директива імплементована в національне законодавство у вигляді наказу Мінсоцполітики від 28.12.2017 № 2072 «Про затвердження Вимог безпеки та захисту здоров'я під час використання виробничого обладнання працівниками» [24], зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 23.01.2018 за № 97/31549. Відповідно до розділу 2 цього наказу роботодавець зобов'язаний вживати необхідних заходів, щоб виробниче обладнання, яке використовується працівниками, відповідало виконуваний роботі або було належним чином пристосоване для виконання роботи та не становило загрози їхньому життю або здоров'ю; під час вибору виробничого обладнання враховувати конкретні умови праці, ризики щодо безпеки, здоров'я та життя працівників, наявні на робочих місцях; заходи мінімізації ризиків для життя та здоров'я працівників.

Якщо виробниче обладнання, що надане працівнику та використовується ним, не відповідає мінімальним вимогам безпеки до виробничого обладнання, зазначеним у розділі III цих Вимог,

і нормативно-правовим актам з охорони та гігієни праці, таке виробниче обладнання не пізніше ніж через чотири роки з дня набрання чинності цими Вимогами приводиться у відповідність до цих Вимог та вимог чинного законодавства України у сфері охорони та гігієни праці.

Директиву 89/656/ЄЕС [25] про мінімальні вимоги до охорони здоров'я і безпеки при використанні працівниками засобів індивідуального захисту на робочих місцях імплементовано в національне законодавство у вигляді наказу Мінсоцполітики «Про затвердження Мінімальних вимог безпеки і охорони здоров'я при використанні працівниками засобів індивідуального захисту на робочому місці» від 29.11.2018 № 1804, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 27.12.2018 за № 1494/32946 [26].

Директива 2003/88/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 04.11.2003 про деякі аспекти організації робочого часу [27] встановлює мінімальні вимоги до безпеки й охорони здоров'я у сфері організації робочого часу та є основним документом ЄС, що регулює питання робочого часу та часу відпочинку.

У Директиві 2003/88/ЄС надано визначення робочого часу та часу відпочинку, без включення будь-яких проміжних категорій часу. Одним з основних принципів Директиви, закріпленим у статті 13, є «загальний принцип адаптації роботи до працівника». Згідно з ним, робочий час повинен бути організований навколо потреб працівників, а не лише роботодавців. Відповідно до статті 6 Директиви 2003/88/ЄС середня тривалість робочого часу впродовж кожного семиденного періоду, включаючи надурочні години, не повинна перевищувати 48 год при обліковому періоді не більше 4 місяців. Щоправда, держави-члени можуть не застосовувати ці граничні терміни, якщо працівник добровільно погодився на такі умови праці.

Крім цього, Директива 2003/88/ЄС дозволяє робити певні винятки з правила про 48-й робочий тиждень для деяких специфічних видів робіт, зокрема, коли неможливо нормувати працю, визначити тривалість роботи заздалегідь, чи коли робочий час визначається працівником самостійно.

Директива 2003/88 ЄС також регламентує деякі питання нічної праці: під час нічного часу за звичайного режиму виконують щонайменше 3 год свого щоденного робочого часу; під час нічного часу виконати певну частину свого щорічного робочого

часу, якщо це закріплено в законодавстві держав-членів чи колективних договорах.

У статті 8 Директиви закріплено, що нормальний робочий час нічних працівників не повинен перевищувати в середньому 8 год впродовж будь-якого періоду тривалістю 24 год, який повинен включати в будь-якому разі проміжок часу між 24 і 5 год. Нічні працівники, робота яких пов'язана з особливими ризиками або значним фізичним чи розумовим навантаженням, повинні працювати не більше 8 год впродовж будь-якого періоду тривалістю 24 год, під час якого вони виконують нічну роботу.

Однією з перешкод у реалізації гарантій праці в нічний час є можливість держав-членів відступити від наведених положень Директиви 2003/88 щодо працівників з ненормованим робочим часом (ч. 1 ст. 17), у разі віддаленості робочого місця від місця проживання працівника (п. «а» ч. 3 ст. 17), у разі діяльності, пов'язаної з охороною та наглядом, що вимагає постійної присутності з метою захисту майна й осіб (п. «b» ч. 3 ст. 17), у разі діяльності, що вимагає безперервності служби або виробництва (п. «с» ч. 3 ст. 17) та ін. Можливий також відступ від комунітарних правил через ухвалення колективних договорів або угод (ст. 18).

Директиву 2003/88 ЄС щодо режиму праці та відпочинку, повноцінної відпустки 28 днів, наслідків для здоров'я при змінній праці, особливо з нічними змінами, Європа розглядає як дуже важливий аспект.

З цього приводу є необхідність ввести в проєкт нового наказу щодо медоглядів категорію працюючих у нічних змінах разом з тими, що підлягають обов'язковим періодичним профілактичним медичним оглядам. У експертів ЄС є категорична незгода з законодавством України з приводу виплат за відпустку, використану не в повному обсязі, тощо. Пріоритет відновлення працездатності після робочого дня/тижня для європейців є безперечним і не може розглядатися в угоду економічній зацікавленості роботодавця. Надія є на новий Закон України «Про безпеку та гігієну праці».

Директива Ради ЄС 91/533/ЄЕС від 14.10.1991 [28] про обов'язок роботодавця інформувати працівників про умови, що застосовуються до трудового договору чи трудових відносин. Відповідно до статті 2 (1) Директиви роботодавець зобов'язаний повідомити працівника про суттєві умови трудового договору/трудовах відносин (зокрема, інформувати про сторони договору, місце праці, посаду та коротку характеристику виконуваних

ної роботи, дату початку виконання роботи, строк трудового договору, оплату праці, тривалість оплачуваної відпустки, тривалість робочого дня та тижня, строки попередження про припинення трудового договору); строки та форми виконання роботодавцем обов'язку (інформація надається не пізніше двох місяців з дати початку роботи в письмовій формі (включається в трудовий договір, лист про досягнуті домовленості, письмову декларацію роботодавця); особливості виконання обов'язку щодо працівників, які знаходяться в закордонному відрядженні (зокрема, працівник додатково інформується про тривалість відрядження, валюту, в якій здійснюватиметься оплата праці); право працівника на судовий захист.

Директива 92/57/ЄЕС [29] про виконання мінімальних вимог БПП на тимчасових або рухомих будівельних майданчиках імплементована в національне законодавство у вигляді наказу Мінсоцполітики від 23.06.2017 за № 1050 «Про затвердження Мінімальних вимог з охорони праці на тимчасових або мобільних будівельних майданчиках» [30], зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 08.09.2017 за № 1111/30979.

Директива Ради 90/270/ЄЕС [31] про мінімальні вимоги безпеки та здоров'я під час роботи з екранними пристроями від 29.05.1990 імплементована в національне законодавство у вигляді наказу Мінсоцполітики від 14.02.2018 № 207 «Про затвердження Вимог щодо безпеки та захисту здоров'я працівників під час роботи з екранними пристроями» [32, 33].

Стандарти, які містяться у вищезазначених документах МОП і Директивах ЄС, є визначальними для адаптації й розвитку національного законодавства щодо зниження ризику розвитку професійних захворювань і виробничого травматизму.

Література

1. Сахарук І. С. Правові основи забезпечення безпечних та здорових умов праці згідно зі стандартами МОП у XXI столітті. *Часопис Київського ун-ту права*. 2019. № 3. С. 166–171. <https://doi.org/10.36695/2219-5521.3.2019.27>.
2. Спасенко Ю. О. Аналіз стану безпеки праці в Україні за методологією МОП. *Проблеми економічної теорії*. 2014. № 5. С. 77–84.
3. Івчук Ю. Ю. Щодо питання наближення національного законодавства з охорони праці до міжнародних стандартів у сфері професійної безпеки, гігієни праці. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2021. № 1 (41). С. 11–20. <https://doi.org/10.33216/2218-5461-2021-41-1-11-20>.

Висновки

1. Впровадження положень основних міжнародних нормативно-правових актів у сфері безпеки праці, зокрема, Конвенцій, Рекомендацій МОП і Директив ЄС, у національній правовій системі є необхідним для дієвого регулювання відносин щодо зменшення ризику розвитку професійних захворювань та виробничого травматизму.
2. Сьогодні є необхідним запровадження принципу відповідальності роботодавців за забезпечення безпеки та здоров'я працівників у всіх аспектах, пов'язаних з роботою, у тому числі щодо запобігання професійним ризикам, їхнього оцінювання, консультацій з працівниками та участі працівників, нагляду за здоров'ям, інформування, а також забезпечення необхідної організації та засобів з суворим дотриманням послідовних та ієрархічних загальних принципів запобігання.
3. Забезпечення поширення сфери дії національного законодавства з БПП на всі галузі діяльності приватного, державного, кооперативного та соціального секторів, а також на всіх роботодавців і працівників за винятком певних особливих галузей державної служби та домашніх працівників; узгодження української системи інспекції праці з міжнародними трудовими нормами та передовою практикою, зокрема, з конвенціями МОП «Про інспекцію праці у промисловості й торгівлі» 1947 року № 81 і «Про інспекцію праці в сільському господарстві» 1969 року № 129.
4. Поліпшення умов праці в Україні фактично потребує наявності не тільки досконалої та сучасної правової бази, а й системи, яка забезпечує застосування та дотримання нормативних актів.

4. Конвенція від 22.06.1981 № 155 Про безпеку та гігієну праці та виробниче середовище. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_050#Text (дата звернення: 21.02.2022).

5. Про ратифікацію Конвенції Міжнародної організації праці: Закон України № 3988-VI. Про безпеку й гігієну праці та виробниче середовище № 155 1981 року (2011 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3988-17#Text> (дата звернення: 21.02.2022).

6. Протокол до Конвенції № 155 про безпеку та здоров'я на роботі (2002 р.). URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_dialogue/---lab_admin/documents/genericdocument/wcms_752044.pdf (дата звернення: 21.02.2022).

7. Конвенція № 150 Про адміністрацію праці: роль, функції та організація 1978 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_024#Text (дата звернення: 22.02.2022).
8. Про ратифікацію Конвенції Міжнародної організації праці № 150 про адміністрацію праці: роль, функції та організація: Закон України 2004 р. № 1967-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1967-15#Text> (дата звернення: 22.02.2022).
9. Конвенція № 160 Про статистику праці. 1985 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_055#Text (дата звернення: 01.02.2022).
10. Про ратифікацію Конвенції Міжнародної організації праці № 160 Про статистику праці: Указ Президії Верховної Ради Української РСР № 9158-XI 1990 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/9158-11#Text> (дата звернення: 01.02.2022).
11. Ревенко А. П. Конвенція Міжнародної організації праці № 160 Про статистику праці 1985 року: доцільність повної ратифікації Україною. *Статистика України*. 2015. № 2. С. 34–37.
12. Конвенція № 161 Про служби гігієни праці. 1985 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_042#Text (дата звернення: 02.02.2022).
13. Про ратифікацію Конвенції Міжнародної організації праці № 161 Про служби гігієни праці 1985 року: Закон України 2010 р. № 1954-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1954-17#Text> (дата звернення: 02.02.2022).
14. Конвенція № 187 Про основи, які сприяють безпеці та гігієні праці. 2006 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_515#Text (дата звернення: 02.02.2022).
15. Рекомендація про основи, що сприяють безпеці та гігієні праці, № 197 від 15.06.2006 № 993_517. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_517#Text (дата звернення: 02.02.2022).
16. Рекомендация о перечне профессиональных заболеваний, уведомлении о несчастных случаях на производстве и профессиональных заболеваниях и их регистрации. 2002 г. № 194. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---normes/documents/normativeinstrument/wcms_r194_ru.pdf (дата звернення: 02.02.2022).
17. Про схвалення Концепції реформування системи управління охороною праці в Україні та затвердження плану заходів щодо її реалізації: розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.12.2018 № 989-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/989-2018-%D1%80#Text> (дата звернення: 10.02.2022).
18. Про запровадження заходів, що сприяють поліпшенню безпеки і гігієни праці працівників на виробництві: Директива 89/391/ЄЕС Ради Європейських співтовариств. 1989 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b23#Text (дата звернення: 17.02.2022).
19. Шрамко О. Міжнародний аспект правового регулювання безпечних умов праці. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2018. Т. 33 (5). С. 159–162.
20. Про основи законодавства України з безпеки та гігієни праці: проект Закону України. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---sro-budapest/documents/legaldocument/wcms_774342.pdf (дата звернення: 17.02.2022).
21. Директива Ради ЄС № 89/654/ЄЕС від 30.11.1989 щодо мінімальних вимог до безпеки та охорони здоров'я на робочому місці. URL: https://www.ilo.org/budapest/what-we-do/projects/enhancing-labadmin-ukraine/events/WCMS_627064/lang--uk/index.htm (дата звернення: 29.02.2022).
22. Про затвердження Мінімальних вимог щодо охорони здоров'я і безпеки у робочих зонах: проект наказу Міністерства соціальної політики України. URL: <https://dsp.gov.ua/povidomlennia-pro-opryliudnennia-proektu-nakazu-ministerstva-sotsialnoipolityky-ukrainy-pro-zatverdzhennia-minimalnykh-vymoh-shchodo-bezpeky-ta-okhorony-zdorov-ia-pratsivnykiv-u-robochykh-zonakh/> (дата звернення: 29.02.2022).
23. Директива № 2009/104/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 16.09.2009 стосовно мінімальних вимог щодо безпеки та охорони здоров'я для використання робочого обладнання робітниками при здійсненні професійної діяльності. URL: https://www.ilo.org/budapest/what-we-do/projects/enhancing-labadmin-ukraine/events/WCMS_627061/lang--uk/index.htm (дата звернення: 29.02.2022).
24. Про затвердження Вимог безпеки та захисту здоров'я під час використання виробничого обладнання працівниками: наказ Міністерства соціальної політики України від 28.12.2017 № 2072. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0097-18#Text> (дата звернення: 03.03.2022).
25. О минимальных требованиях к охране здоровья и безопасности при использовании работниками средств индивидуальной защиты на рабочих местах: Директива 89/656/ЕЭС Совета Европейских Сообществ. 1989 г. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b44#Text (дата звернення: 13.03.2022).
26. Про затвердження Мінімальних вимог безпеки і охорони здоров'я при використанні працівниками засобів індивідуального захисту на робочому місці: наказ Міністерства соціальної політики України від 29.11.2018 № 1804. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1494-18#Text> (дата звернення: 15.03.2022).
27. Про деякі аспекти організації робочого часу: Директива 2003/88/ЄС Європейського парламенту та Ради від 04.11.2003. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_dialogue/---lab_admin/

documents/genericdocument/wcms_749612.pdf (дата звернення: 15.03.2022).

28. Про обов'язок роботодавця інформувати своїх службовців про умови, що застосовуються до трудового договору чи трудових відносин: Директива 91/533/ЄЕС Європейського парламенту та Ради від 14.10.1991. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=77791 (дата звернення: 17.03.2022).

29. Про виконання мінімальних вимог безпеки й гігієни праці на тимчасових або рухомих будівельних майданчиках: Директива Ради 92/57/ЄЕС від 24.06.1992. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=47927 (дата звернення: 18.03.2022).

30. Про затвердження Мінімальних вимог з охорони праці на тимчасових або мобільних будівельних майданчиках: наказ Міністерства соціальної політики

України від 23.06.2017 № 1050. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1111-17#Text> (дата звернення: 18.03.2022).

31. Про мінімальні вимоги безпеки та здоров'я під час роботи з екранними пристроями: Директива Ради 90/270/ЄЕС від 29.05.1990. URL: http://online.budstandart.com/ru/catalog/doc-page.html?id_doc=66214 (дата звернення: 25.03.2022).

32. Про затвердження Вимог щодо безпеки та захисту здоров'я працівників під час роботи з екранними пристроями: наказ Міністерства соціальної політики України від 14.02.2018 № 207. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0508-18#Text> (дата звернення: 25.03.2022).

33. Сантуш А. Узгодження українського законодавства з європейською нормативно-правовою базою з безпеки і гігієни праці: ключові питання. *Охорона праці і пожежна безпека*. 2019. № 7 (103). С. 6–13.

Нагорная А. М., Огородник А. Н.

ИМПЛЕМЕНТАЦИЯ МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ, РАТИФИЦИРОВАННЫХ УКРАИНОЙ, К НАЦИОНАЛЬНОМУ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВУ ПО СНИЖЕНИЮ РИСКА РАЗВИТИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ ЗАБОЛЕВАНИЙ И ПРОИЗВОДСТВЕННОГО ТРАВМАТИЗМА

Государственное учреждение «Институт медицины труда имени Ю. И. Кундиева Национальной академии медицинских наук Украины», г. Киев

Введение. После подписания Соглашения об Ассоциации между Украиной и Европейским Союзом (ЕС) Украина принимает значительные усилия для имплементации международных рекомендаций и стандартов по безопасности и здоровью на работе. В 2018 году Кабинетом Министров Украины утверждена Концепция реформирования системы управления охраной труда в Украине, которая создает основу для реформирования и приведения в соответствие национальной системы безопасности и гигиены труда (БГТ) стандартам ЕС и Международной организации труда (МОТ). Кроме этого, Директивы ЕС по БГТ, такие как 2009/104/ЕС (2009 г.), 89/656/ЕЕС (1989 г.), 89/654/ЕЭС (1989 г.), 89/391/ЕС (1989 г.) и 92/57/ЕЭС (1992 г.), закреплены в действующей нормативно правовой базе через приказы Министерства социальной политики Украины. Однако высокие показатели несчастных случаев на работе и профессиональных заболеваний указывают на то, что в Украине еще многое предстоит сделать, когда речь идет о предотвращении профессиональных рисков и содействии безопасности, здоровью и благосостоянию работников.

Цель исследования – анализ и определение состояния имплементации международных Конвенций и Рекомендаций МОТ, Директив ЕС по снижению риска развития профессиональных заболеваний и производственного травматизма.

Материалы и методы исследований. Проанализированы международные и отечественные нормативно-правовые акты, регулирующие риски возникновения профессиональных заболеваний и производственного травматизма в Украине.

Результаты. Рассмотрены вопросы имплементации международных стандартов, ратифицированных Украиной, в национальное законодательство в сфере БГТ, а именно снижение риска развития профессиональных заболеваний и производственного травматизма. Украиной ратифицированы Конвенции ЕС в сфере безопасности и гигиены труда, такие как Конвенция № 155 «О безопасности и гигиене труда и производственной среде» (1981 г.) и Протокол 2002 г. к Конвенции № 155, Конвенция № 150 «Об администрации труда: роль, функции и организация» (1978 г.), Конвенция № 160 «О статистике труда» (1985 г.), Конвенция № 161 «О службах гигиены труда» (1985 г.). Однако Украиной не ратифицирована базовая Конвенция МОТ № 187 об основах, способствующих БГТ, и соответствующая Рекомендация № 197. Директивы МОТ имплементированы в национальное законодательство посредством приказов Министерства социальной политики Украины. Так, с целью имплементации положений Директивы 89/391/ЕЭС Государственной службой Украины по вопросам труда разработан проект Закона Украины «Об основах законодательства Украины по безопасности и гигиене труда». На основе положений Директивы 89/654/ЕЭС разработан проект приказа «Об утверждении Минимальных требований по охране здоровья и безопасности в рабочих зонах». В процессе согласования проекта приказа заинтересованными сторонами определено, что имплементация Директивы 89/654/ЕЭС возможна только после полного внедрения в национальное законодательство

Директивы 89/391/ЕЭС, поскольку она является первой директивой в значении части 1 статьи 16 Директивы 89/391/ЕЭС. Директива 2009/104/ ЕС имплементирована в национальное законодательство посредством приказа «Об утверждении Требований безопасности и защиты здоровья при использовании производственного оборудования работниками», Директива 89/656/ЕЭС – посредством приказа «Об утверждении Минимальных требований безопасности и здравоохранения при использовании работниками средств индивидуальной защиты на рабочем месте», Директива 92/57/ЕЭС – посредством приказа «Об утверждении Минимальных требований по охране труда на временных или мобильных строительных площадках».

Выводы. 1. Внедрение положений основных международных нормативно-правовых актов в сфере безопасности труда, в частности Конвенций, Рекомендаций МОТ и Директив ЕС, в национальной правовой системе необходимо для действенного регулирования отношений по уменьшению риска развития профессиональных заболеваний и производственного травматизма. 2. На сегодняшний день необходимо введение принципа ответственности работодателей за обеспечение безопасности и здоровья работников во всех аспектах, связанных с работой, в том числе по предотвращению профессиональных рисков, их оценке, консультациям с работниками и участию работников, надзору за состоянием здоровья, информирование, а также обеспечение необходимой организации и средств со строгим соблюдением последовательных и иерархических общих принципов профилактики. 3. Обеспечение распространения сферы действия национального законодательства с БГТ на все области деятельности частного, государственного, кооперативного и социального секторов, а также всех работодателей и работников за исключением определенных особых отраслей государственной службы и домашних работников; согласование украинской системы инспекции труда с международными трудовыми нормами и передовой практикой, в частности с конвенциями МОТ «Об инспекции труда в промышленности и торговле» 1947 г. № 81 и «Об инспекции труда в сельском хозяйстве» 1969 г. № 129. 4. Улучшение условий труда в Украине фактически требует наличия не только совершенной и современной правовой базы, но и системы, обеспечивающей применение и соблюдение нормативных актов.

Ключевые слова: профессиональные заболевания, производственный травматизм, несчастные случаи, имплементация, ратификация, Конвенции, Директивы, Рекомендации, законодательство Украины, Международная организация труда

Nahorna A. M., Ogorodnyk A. N.

IMPLEMENTATION OF INTERNATIONAL STANDARDS RATIFIED BY UKRAINE TO NATIONAL LEGISLATION ON REDUCING THE RISK OF OCCUPATIONAL DISEASES AND OCCUPATIONAL INJURIES

State Institution «Kundiiev Institute of Occupational Health of the National Academy of Medical Sciences of Ukraine», Kyiv

Introduction. After the signing of the Association Agreement between Ukraine and the European Union (EU), Ukraine is making significant efforts to implement international recommendations and standards on safety and health at work. In 2018, the Cabinet of Ministers of Ukraine approved the Concept for Reforming the Occupational Safety and Health Management System in Ukraine, which creates the basis for reforming and bringing the national system of occupational safety and health in line with EU and International Labour Organization (ILO) standards. In addition, EU directives on occupational safety and health (OSH), such as 2009/104/EC (2009), 89/656/EEC (1989), 89/654/EEC (1989), 89/391/EU (1989) and 92/57/EEC (1992) are enshrined in the current regulatory framework through the orders of the Ministry of Social Policy of Ukraine. However, high rates of work accidents and occupational diseases indicate that much remains to be done in Ukraine when it comes to preventing occupational hazards and promoting the safety, health and welfare of workers.

The aim of the study – analysis and determination of the state of implementation of international Conventions and Recommendations of the ILO, EU Directives to reduce the risk of developing occupational diseases and industrial injuries.

Materials and methods of research. Analyzed are international and domestic regulatory legal acts regulating the risks of occupational diseases and industrial injuries in Ukraine.

Results. The issues of implementation of international standards ratified by Ukraine in the national legislation in the field of OSH are considered, namely, reducing the risk of developing occupational diseases and industrial injuries. Ukraine has ratified the EU Conventions in the field of occupational safety and health, such as Convention № 155 «On Safety and Health at Work and the Working Environment» (1981) and the 2002 Protocol to Convention № 155, Convention № 150 «On Labor Administration: the role, functions and organization» (1978), Convention № 160 on Labor Statistics (1985), Convention № 161 on Occupational Health Services (1985). However, Ukraine has not ratified the basic ILO Convention № 187 on the Fundamentals Promoting Occupational Safety and Health and the corresponding Recommendation № 197. The ILO directives have been implemented into national legislation through the orders of the Ministry of Social Policy of Ukraine. Thus, in order to implement the provisions of Directive 89/391/EEC Gostruda, a draft Law of Ukraine «On the Fundamentals of Ukrainian Legislation on Occupational Safety and Health» was developed. Based on the provisions of Directive 89/654/EEC, a draft order «On the

Approval of the Minimum Requirements for Health and Safety in Work Areas» has been developed. In the process of agreeing on the draft order by the interested parties, it was determined that the implementation of Directive 89/654/EEC is possible only after the full implementation of Directive 89/391/EEC into national legislation, since it is the first directive within the meaning of part 1 of Art. 16 Directive 89/391/EEC. Directive 2009/104/EC has been implemented into national legislation by means of an order «On the Approval of the Requirements for Safety and Health Protection in the Use of Production Equipment by Workers», Directive 89/656/EEC through the order «On the approval of the Minimum safety and health requirements for the use of personal protective equipment by workers in the workplace». Directive 92/57/EEC through the Order «On the Approval of Minimum Requirements for Occupational Safety at Temporary or Mobile Construction Sites».

Conclusions. 1. The main international legal acts in the field of labor safety, in particular the Conventions, the Recommendations of the ILO and the EU Directives, the implementation of the provisions of which in the national legal system is necessary for the effective regulation of relations to reduce the risk of developing occupational diseases and industrial injuries. 2. Today, it is necessary to introduce the principle of employers' responsibility for ensuring the safety and health of employees in all aspects related to work, including the prevention of occupational risks, their assessment, consultations with employees and the participation of employees, health monitoring, informing, as well as providing the necessary organization and means, with strict adherence to consistent and hierarchical general principles of prevention. 3. Ensuring that the scope of national legislation with BGP covers all areas of activity of the private, public, cooperative and social sectors, as well as all employers and workers with the exception of certain special branches of the public service and domestic workers; harmonization of the Ukrainian system of labor inspection with international labor standards and best practices, in particular with the ILO conventions «On Labor Inspection in Industry and Trade» 1947 № 81 and «On Labor Inspection in Agriculture» 1969 № 129. 4. Improving working conditions in Ukraine actually requires not only a perfect and modern legal framework, but also a system that ensures the application and compliance with regulations.

Key words: occupational diseases, occupational injuries, accidents, implementation, ratification, Conventions, Directives, Recommendations, Ukrainian legislation, International Labor Organization

References

1. Saharuk, I. S. (2019), «Legal basis for ensuring safe and healthy working conditions in accordance with ILO standards in the XXI century», *Journal of Kyiv University of Law*, No. 3, pp. 166–171. <https://doi.org/10.36695/2219-5521.3.2019.27>.
2. Spasenko, Yu. O. (2014), «Analysis of the state of occupational safety in Ukraine according to the ILO methodology», *Problems of economic theory*, No. 5, pp. 77–84.
3. Ivchuk, Yu. Yu. (2021), «On the issue of approximation of national legislation on labor protection to international standards in the field of occupational safety and health», *Current issues of law: theory and practice*, No. 1 (41), pp. 11–20. <https://doi.org/10.33216/2218-5461-2021-41-1-11-20>.
4. Konventsiiia No. 155 «Pro bezpeku ta hihiienu pratsi ta vyrobnyche seredovyshche». (1981). [Convention No. 155 «About safety and occupational health and productive environment»]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_050#Text (date of application: 21.02.2022).
5. Zakon Ukrainy «Pro ratyfikatsiiu Konventsii Mizhnarodnoi orhanizatsii pratsi No. 155 1981 roku pro bezpeku y hihiienu pratsi ta vyrobnyche seredovyshche» No. 3988-VI (2011), [Law of Ukraine No. 3988-VI «About ratification of Convention of International organization of labour No. 155 in 1981 about safety and hygiene of labour and production environment»]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3988-17#Text> (date of application: 21.02.2022).
6. Protokol do Konventsii No. 155 pro bezpeku ta zdorovia na roboti (2002 r.), [Protocol is to Convention No. 155 about safety and health at work]. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_dialogue/---lab_admin/documents/genericdocument/wcms_752044.pdf (date of application: 21.02.2022).
7. Konventsiiia No. 150 «Pro administratsiiu pratsi: rol, funktsii ta orhanizatsiiia» (1978 r.), [Convention No. 150 «About administration of labour: role, functions and organization»]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_024#Text (date of application: 22.02.2022).
8. Zakon Ukrainy No. 1967-IV «Pro ratyfikatsiiu Konventsii Mizhnarodnoi orhanizatsii pratsi No. 150 pro administratsiiu pratsi: rol, funktsii ta orhanizatsiiia» (2004 r.), [Law of Ukraine No. 1967-IV «About ratification of Convention of International organization of labour No. 150 about administration of labour: role, functions and organization»]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1967-15#Text> (date of application: 22.02.2022).
9. Konventsiiia No. 160 «Pro statystyku pratsi» (1985 r.), [Convention No. 160 «About statistics of labour»]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_055#Text (date of application: 01.02.2022).
10. Ukaz Prezdyii Verkhovnoi Rady Ukrainskoi RSR No. 9158-XI «Pro ratyfikatsiiu Konventsii Mizhnarodnoi orhanizatsii pratsi No. 160 pro statystyku pratsi» (1990 r.), [Decree of Presidium of Verkhovna Rada of Ukrainian SSR No. 9158-XI «About ratification of Convention of International organization of labour No. 160 about statistics of labour»]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/9158-11#Text> (date of application: 01.02.2022).

11. Revenko, A. P. (2015), «Convention of the International Labor Organization No. 160 "On Labor Statistics" 1985: the feasibility of full ratification of Ukraine», *Statistics of Ukraine*, No. 2, pp. 34–37.
12. Konventsiiia No. 161 «Pro sluzhby hihiieny pratsi» (1985 r.), [Convention No. 161 «About services of hygiene of labour»]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_042#Text (date of application: 02.02.2022).
13. Zakon Ukrainy No. 1954-VI «Pro ratyfikatsiiu Konventsii Mizhnarodnoi orhanizatsii pratsi No. 161 pro sluzhby hihiieny pratsi 1985 roku» (2010 r.), [Law of Ukraine No. 1954-VI «About ratification of Convention of International organization of labour No. 161 about services of hygiene of labour of 1985»]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1954-17#Text> (date of application: 02.02.2022).
14. Konventsiiia No. 187 «Pro osnovy, yaki spriyaiut bezpetsi ta hihiieni pratsi» (2006 r.), [Convention No. 187 «About bases which are instrumental in safety and hygiene of labour»]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_515#Text (date of application: 02.02.2022).
15. Rekomendatsiia No. 197 «Pro osnovy, shcho spriyaiut bezpetsi ta hihiieni pratsi» (2006 r.), [Recommendation No. 197 «About bases which are instrumental in safety and hygiene of labour»]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_517#Text (date of application: 02.02.2022).
16. Rekomendatsiia No. 194 pro perelik profesiinykh zakhvoriuvan, povidomlennia pro neshchasni vypadky na vyrobnytstvi ta profesiini zakhvoriuvannia ta yikh reiestratsiiu (2002 r.), [Recommendation No. 194 is about the list of professional diseases, report, about industrial accidents and professional diseases and their registration]. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---normes/documents/normativeinstrument/wcms_r194_ru.pdf (date of application: 02.02.2022).
17. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro skhvalennia Kontseptsii reformuvannia systemy upravlinnia okhoronoiu pratsi v Ukraini ta zatverdzhennia planu zakhodiv shchodo yii realizatsii» vid 12.12.2018 r. No. 989-p. [An order of Cabinet Ukraine is «About approval of Conception of reformation of control system by a guard labour in Ukraine and claim of plan of measures on its realization» No. 989-p.]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/989-2018-%D1%80#Text> (date of application: 10.02.2022).
18. Dyrektyva 89/391/EC Rady Yevropeiskyykh spivtovarystv «Pro zaprovadzhennia zakhodiv, shcho spriyaiut polipshenniu bezpeky i hihiieny pratsi pratsivnykiv na vyrobnytstvi» (1989), [A directive of 89/391/EC Advice of the European concords is «About introduction of measures which are instrumental in the improvement of safety and hygiene of labour of workers on a production»]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b23#Text (date of application: 17.02.2022).
19. Shramko, O. (2018), «International aspect of legal regulation of safe working conditions», *Jurnalul juridic national: teorie și practică*, Vol. 33, No. 5, pp. 159–162.
20. Proekt Zakonu Ukrainy «Pro osnovy zakonodavstva Ukrainy z bezpeky ta hihiieny pratsi», [A project of Law of Ukraine is «About bases of legislation of Ukraine from safety and hygiene of labour»]. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---sro-budapest/documents/legaldocument/wcms_774342.pdf (date of application: 17.02.2022).
21. Dyrektyva Rady YeS No. 89/654/EC vid 30.11.1989 roku shchodo minimalnykh vymoh do bezpeky ta okhorony zdorovia na robochomu misti, [Directive of Advice of EC 89/654/EES from 30.11.1989 year in relation to minimum requirements to safety and guard of zdorov"ya in the workplace]. URL: https://www.ilo.org/budapest/what-we-do/projects/enhancing-lab-admin-ukraine/events/WCMS_627064/lang--uk/index.htm (date of application: 29.02.2022).
22. Proekt nakazu Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy «Pro zatverdzhennia Minimalnykh vymoh shchodo okhorony zdorovia i bezpeky u robochykh zonakh», [Project of order of Ministry of social policy of Ukraine «About claim of the Minimum requirements in relation to a health protection and safety in workings areas»]. URL: <https://dsp.gov.ua/povidomlennia-propriyudnennia-projektu-nakazu-ministerstva-sotsialnoi-polityky-ukrainy-pro-zatverdzhennia-minimalnykh-vymoh-shchodo-bezpeky-ta-okhorony-zdorov-ia-pratsivnykiv-u-robochykh-zonakh/> (date of application: 29.02.2022).
23. Dyrektyva No. 2009/104/EC Yevropeiskoho Parlamentu ta Rady vid 16.09.2009 roku stosovno minimalnykh vymoh shchodo bezpeky ta okhorony zdorovia dlia vykorystannia robochoho obladnannia robitnykamy pry zdiisnenni profesiinoi diialnosti, [Directive No. 2009/104/EC of European Parliament and Advice from 16.09.2009 year in relation to minimum requirements in relation to safety and guard of health for the use of working equipment by workers during realization of professional activity]. URL: https://www.ilo.org/budapest/what-we-do/projects/enhancing-labadmin-ukraine/events/WCMS_627061/lang--uk/index.htm (date of application: 29.02.2022).
24. Nakaz Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy vid 28.12.2017 No. 2072 «Pro zatverdzhennia Vymoh bezpeky ta zakhystu zdorovia pid chas vykorystannia vyrobnychoho obladnannia pratsivnykamy», [Order of Ministry of social policy of Ukraine No. 2072 «About claim of Requirements of safety and defence of health during the use of production equipment by workers»]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0097-18#Text> (date of application: 03.03.2022).
25. Dyrektyva 89/656/EC Rady Yevropeiskyykh Spivtovarystv «Pro minimalni vymohy do okhorony zdoro-

via ta bezpeky pid chas vykorystannia pratsivnykamy zasobiv individualnoho zakhystu na robochych mist-siakh» (1989), [Directive of 89/656/EC Advice of European Concords «About minimum requirements to the guard of health and safety during the use of facilities of individual defence workers on workplaces»]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b44#Text (date of application: 13.03.2022).

26. Nakaz Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy vid 29.11.2018 No. 1804 «Pro zatverdzhennia Minimalnykh vymoh bezpeky i okhorony zdorovia pry vykorystanni pratsivnykamy zasobiv individualnoho zakhystu na robochomu misti», [Order of the Ministry of Social Policy of Ukraine No. 1804 «On approval of the Minimum requirements for safety and health care when employees use personal protective equipment in the workplace»]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1494-18#Text> (date of application: 15.03.2022).

27. Dyrektyva 2003/88/EC Yevropeiskoho parlamentu ta rady vid 04.11.2003 r. «Pro deiaki aspekty orhanizatsii robochoho chasu», [Directive 2003/88 / EC of the European Parliament and of the Council of 4 November 2003 concerning certain aspects of the organization of working time]. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_dialogue/---lab_admin/documents/genericdocument/wcms_749612.pdf (date of application: 15.03.2022).

28. Dyrektyva 91/533/EC Yevropeiskoho parlamentu ta rady vid 14.10.1991 r. «Pro oboviazok robotodavtsia informuvaty svoikh sluzhbovtziv pro umovy, shcho zastosovuiutsia do trudovoho dohovoru chy trudovykh vidnosyn», [Directive 91/533/EEC of the European Parliament and of the Council of 14 October 1991 on the obligation of the employer to inform his employees of the conditions applicable to an employment contract or employment relationship]. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=77791 (date of application: 17.03.2022).

29. Dyrektyva Rady 92/57/EC vid 24.06.1992 r. «Pro vykonannia minimalnykh vymoh bezpeky y hihieny pratsi na tymchasovykh abo rukhomykh budivelnykh maidanchykakh», [Council Directive 92/57/EEC of 24 June 1992 concerning the fulfillment of minimum safety and health requirements for temporary or mobile construction sites]. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=47927 (date of application: 18.03.2022).

30. Nakaz Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy vid 23.06.2017 r. No. 1050 «Pro zatverdzhennia Minimalnykh vymoh z okhorony pratsi na tymchasovykh abo mobilnykh budivelnykh maidanchykakh», [Order of the Ministry of Social Policy of Ukraine No. 1050 «On approval of the Minimum requirements for labor protection on temporary or mobile construction sites»]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1111-17#Text> (date of application: 18.03.2022).

31. Dyrektyva Rady 90/270/EC vid 29.05.1990 r. «Pro minimalni vymohy bezpeky ta zdorovia pid chas roboty z ekrannymy prystroiamy», [Council Directive 90/270/EEC of 29 May 1990 on the minimum safety and health requirements for screens]. URL: http://online.budstandart.com/ru/catalog/docpage.html?id_doc=66214 (date of application: 25.03.2022).

32. Nakaz Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy vid 14.02.2018 r. No. 207 «Pro zatverdzhennia Vymoh shcho-do bezpeky ta zakhystu zdorovia pratsivnykiv pid chas roboty z ekrannymy prystroiamy», [Order of the Ministry of Social Policy of Ukraine dated 14.02.2018 No. 207 «On approval of the Requirements for safety and health protection of workers when working with screen devices»]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0508-18#Text> (date of application: 25.03.2022).

33. Santush, A. (2019). «Harmonization of Ukrainian legislation with the European regulatory framework for occupational safety and health: key issues», *Labor protection and fire safety*, No. 7 (103), pp. 6–13.

ORCID ID співавторів та їхній внесок у підготовку та написання статті:

Нагорна А. М. (ORCID ID 0000-0003-3311-7523) — інтерпретація даних, написання статті, формування висновків;
Огородник А. М. (ORCID ID 0000-0001-7756-7222) — пошук та аналіз літератури, збір первинних даних, написання статті, оформлення тексту.

Інформація щодо джерел фінансування дослідження: дослідження виконано в рамках НДР за темою «Епідеміологічні дослідження професійної захворюваності і виробничого травматизму, розробка шляхів їх профілактики у працюючого населення на основі сучасних інформаційних технологій в умовах реформування медичної галузі», № державної реєстрації 0120U101908.

Надійшла: 6 квітня 2022 р.

Прийнята до друку: 29 квітня 2022 р.

Контактна особа: Нагорна Антоніна Максимівна, доктор медичних наук, професор, член-кореспондент НАМНУ, відділ епідеміологічних досліджень, ДУ «Інститут медицини праці імені Ю. І. Кундієва НАМНУ», буд. 75, вул. Саксаганського, м. Київ, 01033. Тел. + 38 0 97 312 74 31. Електронна пошта: antoninagornaya@gmail.com